

ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра «Філософія та соціологія»

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

**для студентів економічних спеціальностей
денної форми навчання**

Харків 2009

Плани семінарських занять розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри «Філософія та соціологія» 24 березня 2008 року, протокол № 7.

Плани семінарських занять підготовлено відповідно до програми навчальної дисципліни і вони є складовою частиною навчально-методичного комплексу дисципліни «Культурологія».

Плани містять перелік тем, питання, за якими повинен розглядатися теоретичний матеріал на кожному занятті, теми повідомлень та рефератів, а також список рекомендованої літератури. До кожного семінарського заняття розділу «Етика» надається перелік завдань для проблемного обговорення та самоконтролю.

Рекомендуються для студентів економічних спеціальностей денної форми навчання.

Укладач

старш. викл. О.П.Семотюк

Рецензент

доц. В.М. Овчаренко

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

для студентів економічних спеціальностей
денної форми навчання

Відповідальний за випуск Семотюк О.П.

Редактор Еткало О.О.

Підписано до друку 16.04.08 р.

Формат паперу 60x84 1/16 . Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 2,5. Обл.-вид.арк. 2,75.

Замовлення № Тираж 300. Ціна

Видавництво УкрДАЗТу, свідоцтво ДК № 2874 від. 12.06.2007 р.

Друкарня УкрДАЗТу,
61050, Харків - 50, пл. Фейербаха, 7

**УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ**

ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

**для студентів економічних спеціальностей денної форми
навчання**

ХАРКІВ 2008

Плани семінарських занять розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри «Філософія та соціологія» 24 березня 2008 рок, протокол № 7.

Плани семінарських занять підготовлено у відповідності до програми навчальної дисципліни і вони є складовою частиною навчально-методичного комплексу дисципліни «Культурологія».

Плани містять перелік тем, питання, за якими повинен розглядатися теоретичний матеріал на кожному занятті, теми повідомлень та рефератів, а також список рекомендованої літератури. До кожного семінарського заняття розділу «Етика» надається перелік завдань для проблемного обговорення та самоконтролю.

Плани семінарських занять призначені для студентів економічних спеціальностей денної форми навчання.

Укладач

старш. викл. О.П.Семотюк

Рецензент

доц. В.М. Овчаренко

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ СТУДЕНТАМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Основним завданням культурології як наукової дисципліни є ознайомлення із системою знань про суть, загальні закономірності формування і функціонування культури у суспільстві та способи пізнання різноманітних культурних форм. Вивчення культури як суспільного явища дозволяє систематизувати і впорядкувати всю різноманітність форм людської діяльності, зрозуміти найскладніші зміни, що відбуваються в духовному житті сучасного суспільства. Культурологія як наука занурює людину у світ духовних цінностей, дозволяючи осмислити в єдиному комплексі міфологію, релігію, філософію, мистецтво, етичні й естетичні норми та цінності. Вона повною мірою дає можливість залучитися до мудрості й досвіду, набутих людством протягом тисячоліть, а також використати цю мудрість для розв'язання сучасних проблем.

Культурологія у вищій школі покликана забезпечити майбутніх фахівців знаннями в галузі культури, допомогти зрозуміти її роль у суспільстві і в житті кожної людини. Людина з вищою освітою повинна орієнтуватися у культурологічній, художньо-естетичній та моральній проблематиці й поводити себе в житті відповідно до вимог, які висуваються до культурної, інтелігентної і професійно грамотної особистості.

Семінарські заняття — одна із форм вивчення програмного матеріалу з культурології. Їх мета — можливість повнішого засвоєння теоретично значущих положень дисципліни, а також кращого осмислення проблем повсякденності. Належному засвоєнню матеріалу курсу сприяє ретельна підготовка до занять, у процесі якої студенти повинні звертатися не тільки до конспекту лекцій та підручника, а й до рекомендованої викладачем літератури. Підготовка реферативних повідомлень та виступів допоможе розширити знання студентів, забезпечить дискусійність і змістове навантаження занять. Корисною буде

для студентів і робота над питаннями для проблемного обговорення та самоконтролю.

При підготовці до виконання самостійної роботи студентам варто звернути увагу на деякі поради. **Реферат** з курсу «Культурологія» є самостійною письмовою роботою студентів, у якій розкривається основний зміст певної теми. Темі для рефератів визначаються викладачем відповідно до програми курсу. Вони можуть стосуватися або не стосуватися матеріалу, який розглядався на аудиторних заняттях.

Мета написання рефератів полягає, з одного боку, у прищепленні студентам навичок самостійної роботи з навчальною і спеціальною літературою та розвитку логічного мислення, з іншого — у поглибленні і розширенні їхніх теоретичних та фактичних знань з основних тем курсу.

Реферати виконуються на аркушах формату А4. Тексти рефератів набирають на комп'ютері або пишуть від руки. Обсяг реферату має складати не більше 10 аркушів формату А4 (шрифт — 14, інтервал — 1,0; відступи: правий — 15, всі інші — 20 мм). Мова реферату — українська. Усі сторінки реферату мають бути пронумеровані. Титульний аркуш та аркуш зі змістом роботи не нумерують, тому сторінки основного тексту нумерують, починаючи з номера 3.

За структурою реферат складається з титульного аркуша, змісту, основного тексту, списку використаної літератури.

Титульний аркуш містить відомості про предмет, з якого виконується робота, прізвище, ім'я та по батькові студента, який виконав реферат, а також прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, наукове звання, посаду викладача.

Зміст, який включає в себе розгорнутий план, містить назву основних питань, які розглядаються в рефераті, а також основних моментів, які висвітлюються в кожному окремому питанні.

Основний текст реферату обов'язково пишеться за чітко визначеною логічною схемою: вступ, виклад основного матеріалу, висновки. Кожна з перелічених логічних частин основного тексту може мати власну назву, яка повинна вказувати на найпринциповіші проблеми, що порушуються в ній.

У вступі треба дати визначення, вказати на основні соціально-економічні, політичні, духовні умови, історичний контекст, основні періоди розвитку культурного феномена, що є темою реферату.

Виклад основного матеріалу має носити комплексний, всебічний характер, пропорційно висвітлювати всі сторони культурного феномена, тобто торкатися як матеріальної, так і духовної культури (ремесла, архітектури, літератури, живопису, скульптури, театру, поезії, рівня розвитку наукових знань та освіти, найзначніших філософських ідей і специфіки релігійних вірувань та культів). Під час викладу варто згадати найвизначніших представників певної культури та їх твори, а також найвизначніші культурні шедеври, що стосуються теми реферату. Рекомендується, якщо це доречно, пов'язувати виклад матеріалу із сучасною ситуацією в Україні і світі.

У *висновках* підсумовуються найпринциповіші моменти використаного матеріалу, визначаються особливості та характерні риси досліджуваного культурного феномена, рівень його розвитку у порівнянні з рівнем розвитку інших, але сучасних йому у хронологічному відношенні культурних явищ, вказується на внесок і значення цього культурного феномена для історії і теорії світової культури. Доречною буде і власна думка автора реферату.

Список використаних джерел і літератури оформлюється відповідно до правил бібліографічного опису (автор, назва, місце видання і рік).

Наприклад:

Етика. Естетика: Навч. посібник / І.Є. Волошко, Р.М. Вечірко, Т.С. Пітякова та ін. — К., 2006.

Огієнко І.І. Українська церква. — К., 1993.

Список використаної літератури розміщується на окремому (останньому) аркуші реферату.

До кожного розділу програми курсу надано достатню кількість літератури, якою доцільно користуватися при підготовці реферату, але, окрім рекомендованої літератури, допускається самостійне підбирання матеріалу.

Для написання реферату слід використовувати не менше трьох літературних джерел, лише одне з яких може належати до категорії навчальної літератури. Творчий характер розкриття теми, як правило, не суперечить логічно продуманій схемі.

Рекомендується така послідовність роботи над рефератом:

1 Обрати тему реферату.

2 Підібрати літературу до обраної теми й оглядово ознайомитися з її змістом.

3 Скласти розгорнутий план, який би охоплював основний зміст реферату.

4 Продумати зміст роботи, уважно перечитати літературні джерела та зробити за необхідності окремі нотатки чи конспекти, особливу увагу звертаючи на вступ та висновки.

5 Написати реферат, перечитати його, внести зміни й доповнення у зміст написаного.

6 виправити граматичні, орфографічні, стилістичні помилки.

7 Оформити реферат згідно з уже зазначеними вимогами.

За реферат студент може отримати оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Оцінка «відмінно» виставляється за правильно оформлені, логічно структуровані, повні за змістом роботи, для написання яких було використано достатню кількість літератури. Оцінку «добре» студенти отримують, якщо їхні роботи будуть неповними, але в них не буде принципових недоліків. Оцінка «задовільно» виставляється за поверхові, неповні, слабо аргументовані, фактично не підкріплені роботи. Оцінка «незадовільно» виставляється за фрагментарні роботи без чіткої логічної структури або роботи, списані з одного підручника чи навчального посібника.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

З КУЛЬТУРОЛОГІЇ

Номер п/п	Назва заняття	Обсяг, год.
1	2	3
1	Основні напрямки сучасної культурологічної думки	1
2	Мова первісного живопису	1
3	Давньогрецьке образотворче мистецтво і міфологія	1
4	«Білі плями» в історії давніх цивілізацій	1
5	Західноєвропейська модель християнської доктрини	1
6	Рицарство і чернецтво як спосіб життя	1
7	Ренесансний ідеал в образотворчому мистецтві	2
8	Особливості Північного Відродження	1
9	Музична культура XVIII ст.	1
10	Масова культура.	1
11	Тоталітарна культура	1
12	Синтез язичницьких і християнських традицій у сучасній українській культурі	2
13	«Козацькі собори» та українська національна ікона як вияв національної самобутності в українському мистецтві	2
14	Культура української діаспори	1
15	Проблеми розвитку сучасної української культури.	1
16	«Етика благоговіння перед життям» А. Швейцера	1
17	Українська етична думка як невід'ємна частина світової культури	1
18	Моральні аспекти меценатства	1
19	Політика і мораль	1
20	Моральний аспект соціально-політичної діяльності вождів та лідерів у світовій (вітчизняній) історії	1
21	Глобальні проблеми сучасності та мораль	1
1	2	3
22	Мовна культура людини	1

23	Особливості етикету службового спілкування	1
24	Роль естетики в сучасному суспільстві	1
25	Естетика італійського Відродження	2
26	Мистецтво і політика	1
27	Мистецтво і релігія	1
28	Метаморфози абстрактного живопису	2
29	Мистецтво майбутнього	1
Всього		34

Форми контролю і методи оцінювання знань студентів за кредитно-модульною системою навчання

За дисциплінами культурологічного напрямку передбачено такі форми контролю засвоєння навчального матеріалу:

- 1) усне опитування;
- 2) письмове опитування;
- 3) поточне тестування;
- 4) підготовка виступів, доповідей, повідомлень;
- 5) дискусії, обговорення проблемних питань;
- 6) написання рефератів;
- 7) засвоєння розділів дисципліни, визначених для самостійного вивчення;
- 8) виконання індивідуальних домашніх завдань.

З них обов'язковими для виконання всіма студентами є пункти 1-3 і 7.

Всі інші виконуються за бажанням студента.

Додаткові бали студенти отримують за такі форми роботи:

- 1) участь у конференціях, олімпіадах;
- 2) написання і публікація тез доповіді;
- 3) підготовка і публікація статті.

Якщо дисципліна розбита на три змістові модулі (ЗМ), заплановано два модульні контролю за семестр (М) і форму контролю іспит, то схема розподілу балів між різними формами роботи виглядає так:

I Аудиторна робота	ЗМ 1	М 1	ЗМ 2	ЗМ 3	М 2
відвідування лекцій	0-10	0-10	0-4	0-4	0-8
усне опитування	0-10	0-10	0-6	0-6	0-12
письмове опитування	0-15	0-15	0-7	0-8	0-15
тестування	0-30	0-30	0-15	0-15	0-30
підготовка виступів, доповідей, повідомлень	0-10		0-10	0-10	
участь у дискусіях, обговоренні проблемних питань	0-5		0-5	0-5	
II Самостійна робота:					
написання рефератів	0-15		0-15	0-15	
засвоєння розділів дисципліни, визначених для самостійного вивчення	0-5	0-15	0-5	0-5	0-15
виконання індивідуальних домашніх завдань	0-10		0-10	0-10	
III Додаткові форми роботи:					
участь у конференціях		0-15			0-15
участь в олімпіадах		0-15			0-15
підготовка і публікація тез доповіді		0-20			0-20
підготовка і публікація статті		0-30			0-30

За обов'язковими формами контролю маємо загальну суму, яку можна набрати за М 1 і М 2. Виконання цих форм роботи є обов'язковим для кожного ЗМ. При виконанні цих завдань на належному рівні студент може отримати максимальну кількість балів – 80, що відповідає оцінці „4” (добре) за національною шкалою оцінювання знань або „С” за шкалою ECTS. Якщо студент хоче покращити оцінку й отримати вищий бал (81 — 100, „А” - відмінно або „В” – дуже добре), йому необхідно брати участь в інших формах роботи (дискусії, обговорення, підготовка доповідей, рефератів і т.д.), які дають йому можливість поглибити власні знання.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З КУЛЬТУРОЛОГІЇ

Номер п/п	Назва заняття	Обсяг, год
-----------	---------------	------------

Тема 1

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ КУЛЬТУРИ

План

- 1 Предмет та основні поняття культурології. Специфіка культурологічного знання.
- 2 Сутнісні характеристики культури.
- 3 Основні школи та концепції культурології. Українська культурологічна думка в контексті загальноєвропейської культурної традиції.
- 4 Закономірності еволюції культури та її типологія.
- 5 Провідні тенденції сучасного культурного розвитку.
- 6 Фундаментальні ознаки первісної культури.

Теми рефератів і повідомлень

- 1 Елітарна і масова культура.
- 2 Тоталітарна культура.
- 3 Культура і цивілізація.
- 4 Релігійна культура як система способів і прийомів релігійного буття людини.
- 5 Молодіжна культура.
- 6 Культура як діалог.
- 7 Наука і культура.
- 8 Культура як необхідна умова розв'язання глобальних проблем.
- 9 Світогляд первісної людини.
- 10 Мова первісного живопису.
- 11 Міф як явище культури.

Список літератури

- 1 Баканурський А.Г. Культурологія: Курс лекцій. — К., 2004.
- 2 Власенко О.И., Зайончковский Ю.В. Культурологія: Учеб. пособие. — Харьков, 2006.
- 3 Гердер И. Г. Идеи к философии истории человечества. — М., 1977.
- 4 Культурологія: Учеб. пособие для студентов вузов / Под ред. Г. В. Драча.— Ростов н/Д, 2005.
- 5 Культурологія: Навч. посібник/ За ред. В. М. Пічі. — Львів, 2005.
- 6 Культурологія: Учебник / Под ред. Н. Г. Багдасарьян. — М., 2006.
- 7 Леви-Стросс К. Первобытное мышление. — М., 1995.
- 8 Мифологии древнего мира. — М., 1977.
- 9 Малюга Ю. Я. Культурологія: Учеб. пособие. — М., 1998.
- 10 Ницше Ф. Рождение трагедии из духа музыки, или Эллинство и пессимизм // Ницше Ф. Соч.: В 2 т. — М., 1990. — Т.1.
- 11 Платонова Э. Конспект лекций по культурологии. — М., 2005.
- 12 Семотюк О. П., Кучер О. М. Культурологія: Навч. посібник.— Харків: УкрДАЗТ, 2007.
- 13 Тойнби А. Дж. Постижение истории. — М., 1991.
- 14 Токарев С. А. Ранние формы религии. — М., 1990.
- 15 Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии мировой истории. М., 1993—1998. — Т. 1—2.
- 16 Ясперс К. Смысл и назначение истории. — М., 1991. — То же. — 2-е. — 1994.

Тема 2
ЕВОЛЮЦІЯ КУЛЬТУРИ. ЗДОБУТКИ
СТАРОДАВНЬОЇ КУЛЬТУРИ

План

- 1 Особливості формування та еволюції культури стародавніх цивілізацій.
- 2 Людина в системі культури народів Месопотамії.
- 3 Вплив релігійних уявлень єгиптян на розвиток давньоєгипетського мистецтва.
- 4 Унікальність культури Стародавньої Греції (інтерактивність, демократизм, атмосфера змагання, антропоцентризм).
- 5 Особливості культурної системи Стародавнього Риму.

Теми рефератів і повідомлень

- 1 Нерозгадані таємниці стародавніх цивілізацій.
- 2 Людина у стародавній космологічній системі світу.
- 3 Культ заупокійного світу в культурі Стародавнього Єгипту.
- 4 Найдавніша писемна система світу.
- 5 «Епос про Гільгамеша».
- 6 Крито-мікенська культура.
- 7 Античність як початок західної духовної історії.
- 8 Філософія і міф у культурі античності.
- 9 Давньогрецьке образотворче мистецтво і міфологія .
- 10 Мораль та етика давньоримського суспільства.

Список літератури

- 1 Акимова Л. И., Дмитриева Н. А. Античное искусство. — М., 1988.
- 2 Баканурський А.Г. Культурологія: Курс лекцій. — К., 2004.
- 3 Бартошек А. Златообильные Микены. — М., 1991.
- 4 Винничук Л. Люди, нравы, обычаи Древней Греции и Рима. — М., 1988.
- 5 Вишпер Б. Р. Искусство Древней Греции. — М., 1972.
- 6 Власенко О. И., Зайончковский Ю. В. Культурологія: Учеб. пособие. — Харьков, 2006.
- 7 Греченко В. Історія світової та української культури. — К., 2002.

- 8 Дмитриева А. Н. Краткая история искусств: В 2 т. — М., 1990.
- 9 Древние цивилизации / Под общ. ред. Г.М.Бонгард-Левина. — М., 1989.
- 10 Замаровський В. Їх величності піраміди. — К., 1988.
- 11 Замаровский В. Путешествие к семи чудесам света. — М., 1980.
- 12 Замаровський В. Спочатку був Шумер.— К., 1983.
- 13 Керам К. Боги, гробницы, ученые.— Санкт-Петербург, 1994.
- 14 Коростовцев М. Религия Древнего Египта. — М., 1976.
- 15 Косидовский З. Когда солнце было богом. — М., 1991.
- 16 Крамер С. История начинается в Шумере. — М., 1991.
- 17 Культурология. История мировой культуры: Учеб. для вузов/ Под ред. проф. А. Н. Марковой. — М., 2001.
- 18 Культурологія: Навч. посібник/ За ред. В. М. Пічі. — Львів, 2005.
- 19 Культурология: Учебник / Под ред. Н. Г. Багдасарьян. — М., 2006.
- 20 Куманецкий К. История культуры Древней Греции и Рима. — М., 1990.
- 21 Любимов Л. Искусство древнего мира. — М., 1990
- 22 Оппенгейм А. Древняя Месопотамия. Портрет погибшей цивилизации. — М., 1990.
- 23 Платонова Э. Конспект лекций по культурологии. — М., 2005.
- 24 Ривкин Б.И. Античное искусство. — М., 1972.
- 25 Семотюк О. П., Кучер О. М. Культурологія: Навч. посібник.— Харків, УкрДАЗТ, 2007.
- 26 Токарев С. А. Ранние формы религии. — М., 1990.
- 27 Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник / За ред. М.М. Заковича. — К., 2000.
- 28 Хоменко В. Я. Українська і світова культура: Підручник. — К., 2002.

Тема 3

ЛЮДИНА В СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ КУЛЬТУРІ

План

- 1 Християнський універсалізм середньовічної культури.
- 2 Суть християнства та його вплив на зміст і форму середньовічного мистецтва. Середньовічний символізм як художній метод та його особливості.
- 3 Духовні цінності візантійської культури.
- 4 Поєднання варварства і християнства в категоріях середньовічної культури Західної Європи.
- 5 Романське і готичне мистецтво в художній культурі Західної Європи.

Теми рефератів і повідомлень

- 1 Людина та її душа в культурі Середньовіччя.
- 2 Рицарство і чернецтво як спосіб життя.
- 3 Монастирська і народна культура Середньовіччя.
- 4 Символізм середньовічного мислення.
- 5 Втілення культури в релігійній художній символіці.
- 6 Готичні собори середньовічної Європи.

Список літератури

- 1 Баканурський А.Г. Культурологія: Курс лекцій. — К., 2004.
- 2 Бицилли П. Элементы средневековой культуры.— М., 1988.
- 3 Власенко О. И., Зайончковский Ю. В. Культурология: Учеб. пособие. — Харьков, 2006.
- 4 Греченко В. Історія світової та української культури. — К., 2002.
- 5 Гуревич А. Я. Категории средневековой культуры. — М., 1972. — То же. — 2-е изд. — 1986.
- 6 Дмитриева А. Н. Краткая история искусств: В 2 т. — М., 1990.

- 7 Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Т. Левчук. — К., 2000.
- 8 Кардини Ф. Истоки средневекового рыцарства. — М., 1987.
- 9 Карсавин Л. П. Культура Средних веков. — К., 1995.
- 10 Культурология. История мировой культуры: Учеб. для вузов / Под ред. проф. А. Н. Марковой. — М., 2001.
- 11 Культурология: Учеб. пособие для студентов вузов / Под ред. Г. В. Драча.— Ростов н/Д, 2005.
- 12 Культурологія: Навч. посібник/ За ред. В. М. Пічі. — Львів, 2005.
- 13 Культурология: Учебник / Под ред. Н. Г. Багдасарьян. — М., 2006.
- 14 Малюга Ю. Я. Культурология: Учеб. пособие — М., 1998.
- 15 Платонова Э. Конспект лекций по культурологии. — М., 2005.
- 16 Семотюк О. П., Кучер О. М. Культурологія: Навч. посібник.— Харків: УкрДАЗТ, 2007.
- 17 Удальцова З. В. Византийская культура. — М., 1988.
- 18 Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник / За ред. М.М. Заковича. — К., 2000.
- 19 Хоменко В. Я. Українська і світова культура: Підручник. — К., 2002.

Тема 4

АНТРОПОЦЕНТРИЗМ ТА ГУМАНІСТИЧНІ ТЕНДЕНЦІ ЕПОХИ РЕНЕСАНСУ

План

- 1 Світоглядні настанови доби Відродження.
- 2 Наукові досягнення. Конфлікт науки і церкви.
- 3 Новий світогляд мистецькими засобами епохи Ренесансу.
- 4 Зміна морального змісту «віри», «праці», «свободи» в ідеології Реформації.

Теми рефератів і повідомлень

- 1 Античність і Відродження.
- 2 Данте і його час.
- 3 Антропоцентризм епохи Відродження.
- 4 Гуманізм як основа культури Відродження,
- 5 Універсалізм людини Відродження та його прояви.
- 6 Ренесансний ідеал в образотворчому мистецтві.
- 7 Художники Північного Відродження.
- 8 Утопія як форма світогляду (Т. Мор і Т. Кампанелла).
- 9 Реформація як реакція на «світськість» Відродження.
- 10 «Подвиг віри» Мартіна Лютера.
- 11 Леонардо да Вінчі - видатний учений і винахідник.
- 12 Вільям Шекспір - талановитий драматург і поет.
- 13 Творчість Альбрехта Дюрера.

Список літератури

- 1 Античное наследие в культуре Возрождения.— М., 1984.
- 2 Арган Дж. К. История итальянского искусства: В 2 т. — М., 1990.
- 3 Баканурський А.Г. Культурологія: Курс лекцій. — К., 2004.
- 4 Баткин Л. М. Итальянские гуманисты: стиль жизни, стиль мышления. — М., 1978.
- 5 Баткин Л. М. Итальянское Возрождение в поисках индивидуальности. — М., 1989.
- 6 Брагина Л. М. Итальянский гуманизм. Этические учения XIV – XV вв. — М., 1977.
- 7 Буркхардт Я. Культура Возрождения в Италии. — М., 1996.
- 8 Власенко О. И., Зайончковский Ю. В. Культурология: Учеб. пособие. — Харьков, 2006.
- 9 Греченко В. Історія світової та української культури. — К., 2002.
- 10 Дмитриева А. Н. Краткая история искусств: В 2 т. — М., 1990.
- 11 Гуковский М. А. Итальянское Возрождение. — Л., 1990.

12 Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Т. Левчук. — К., 2000.

13 Культурологія. Історія мирової культури: Учеб. для вузов / Под ред. А. Н. Марковой. — М., 2001.

14 Культурологія: Учеб. посібник для студентів вузов / Под ред. Г. В. Драча.— Ростов н/Д, 2005.

15 Культурологія: Навч. посібник/ За ред. В.М. Пічі. — Львів, 2005.

16 Малюга Ю. Я. Культурологія: Учеб. посібник — М., 1998.

17 Платонова Э. Конспект лекцій по культурології. — М., 2005.

18 Рутенбург В. Титани Возрождения. — М., 1976.

19 Семотюк О. П., Кучер О. М. Культурологія: Навч. посібник.— Харків: УкрДАЗТ, 2007.

20 Уоллэйс Р. Мир Леонардо, 1452—1519: Пер. с англ.— М., 1997.

21 Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник / За ред. М.М. Заковича. — К., 2000.

22 Хоменко В. Я. Українська і світова культура: Підручник. — К., 2002.

Тема 5

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА КУЛЬТУРНІ НАПРЯМКИ КУЛЬТУРИ НОВОГО ЧАСУ

План

1 Роль науки у формуванні світогляду європейського суспільства XVII ст.

2 Бароко і класицизм у духовному житті Європи XVII ст.

3 Просвітницькі ідеї в Європі XVIII ст.

4 Зміст і спрямування художніх пошуків доби XVIII ст.

Теми рефератів і повідомлень

- 1 Галілео Галілей. У протиборстві з церквою та інквізицією.
- 2 Бароко в європейській архітектурі XVII – XVIII ст.
- 3 Рембрандт. Життя і творчість генія.
- 4 Вольтер і французьке Просвітництво.
- 5 Класицизм у літературі та мистецтві Нового часу.
- 6 Музична культура Європи XVII – XVIII ст.

Список літератури

- 1 Баканурський А.Г. Культурологія. Курс лекцій. — К., 2004.
- 2 Власенко О. И., Зайончковский Ю. В. Культурология: Учеб. пособие. — Харьков, 2006.
- 3 Греченко В. Історія світової та української культури. — К., 2002.
- 4 Дмитриева А. Н. Краткая история искусств: В 2 т. — М., 1990.
- 5 Европейское Просвещение и французская революция XVIII века. — М., 1988.
- 6 Ильина Т.В. Западноевропейское искусство.— М., 1983.
- 7 История искусства зарубежных стран XVII—XVIII вв. — М., 1988.
- 8 Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Т. Левчук. — К., 2000.
- 9 Культура народов Центральной и Юго-Западной Европы в эпоху Просвещения.— М., 1988.
- 10 Культурология. История мировой культуры: Учеб. для вузов / Под ред. проф. А. Н. Марковой. — М., 2001.
- 11 Культурология: Учеб. пособие для студентов вузов / Под ред. Г. В. Драча.— Ростов н/Д, 2005.
- 12 Культурологія: Навч. посібник/ За ред. В. М. Пічі. — Львів, 2005.
- 13 Лившиц Н., Каган Л., Прийменко Н. Искусство XVII века. — М., 1964.
- 14 Малюга Ю. Я. Культурология: Учеб. пособие — М., 1998.
- 15 Платонова Э. Конспект лекций по культурологии. — М., 2005.
- 16 Реформация и становление культуры Нового времени. — К., 1990.

17 Семотюк О.П., Кучер О.М. Культурологія: Навч. посібник. — Харків: УкрДАЗТ, 2007.

18 Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник / За ред. М.М. Заковича. — К., 2000.

19 Хоменко В. Я. Українська і світова культура: Підручник. — К., 2002.

Тема 6

ОСОБИСТІТЬ У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ КУЛЬТУРІ XIX – XX СТОЛІТТЯ

План

1 Сутність культурних спрямувань Західної Європи XIX ст. Світоглядні позиції.

2 Різноманітність стилів і жанрів художньої літератури та мистецтва XIX ст.

3 Криза культури XX ст. та її причини. Ноосфера, пряма перспектива, пошук віри як світоглядні феномени XX ст..

4 Модернізм як новий напрям у художній культурі XX ст. та його основні напрямки.

5 Культура XXI ст.

Теми рефератів і повідомлень

1 Ідеї імпресіонізму у творчості європейських художників XIX ст.

2 Критика недосконалого суспільства у творчості Оноре де Бальзака.

3 Творчість Пабло Пікассо.

4 Сальвадор Далі — геніальний і загадковий.

5 Урбаністична та дезурбаністична теорії містобудування.

6 Масова культура у сучасному світі. Мода і реклама.

7 Модерністські і постмодерністські моделі світу.

Список літератури

- 1 Баканурський А.Г. Культурологія: Курс лекцій. — К., 2004.
- 2 Богославский М. И. Парадоксы культуры XX столетия: — Х., 2000.
- 3 Власенко О.И., Зайончковский Ю.В. Культурология: Учеб. пособие. — Харьков, 2006.
- 4 Греченко В. Історія світової та української культури. — К., 2002.
- 5 Дмитриева А. Н. Краткая история искусств: В 2 т. — М., 1990.
- 6 Ильин И. П. Постмодернизм. От истоков до конца столетия. — М., 1998.
- 7 Ильина Т.В. Западноевропейское искусство.— М., 1983.
- 8 Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Т. Левчук. — К., 2000.
- 9 Кертман Л. Е. История культуры стран Европы и Америки (1870-1917). — М., 1987.
- 10 Культурология. История мировой культуры: Учеб. для вузов / Под ред. проф. А. Н. Марковой. — М., 2001.
- 11 Культурология: Учеб. пособие для студентов вузов / Под ред. Г. В. Драча.— Ростов н/Д, 2005.
- 12 Культурологія: Навч. посібник / За ред. В.М. Пічі. — Львів, 2005.
- 13 Культурология: Учебник / Под ред. Н. Г. Багдасарьян. — М., 2006.
- 14 Кучмаева И.К. Культурное наследие: современные проблемы. — М., 1987.
- 15 Малюга Ю. Я. Культурология: Учеб. пособие. — М., 1998.
- 16 Платонова Э. Конспект лекций по культурологии. — М., 2005.
- 17 Семотюк О.П., Кучер О.М. Культурологія: Навч. посібник. — Харків: УкрДАЗТ, 2007.
- 18 Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник / За ред. М.М. Заковича. — К., 2000.
- 19 Хоменко В.Я. Українська і світова культура: Підручник. — К., 2002.

20 Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии мировой истории. — М., 1993 - 1998. — Т. 1 – 2.

Тема 7

ДЖЕРЕЛА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

План

1 Культурний діалог як основа становлення української культури.

2 Християнізація та її вплив на культурні орієнтири Київської Русі.

3 Освіта. Книга. Література.

4 Шедеври давньоруського мистецтва.

Теми рефератів і повідомлень

1 Побут давніх трипільців.

2 Боги давніх русів та їх еволюція.

3 Міфологічні погляди українського народу у піснях і прислів'ях.

4 Міфологічні сюжети народних вишивок.

5 Давньоруські ремесла.

6 Основні етапи розвитку давньоруського літопису.

7 Причини і наслідки хрещення Русі.

8 Особливості культури скіфів.

9 Язичницькі та християнські традиції в сучасній українській культурі.

10 „Велесова книга”.

11 Київський Софійський собор - перлина давньоруської архітектури.

Список літератури

- 1 Баканурський А.Г. Культурологія: Курс лекцій. — К., 2004.
- 2 Барская Н. А. Сюжеты и образы древнерусской иконописи. — М., 1993.
- 3 Боровський Я. Є. Світогляд давніх киян. — К., 1992.
- 4 Брайчевський М.Ю. Походження Русі. — К., 1963.
- 5 Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. — К., 1988.
- 6 Булашев Г. О. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях: космогонічні українські народні погляди та вірування. — К., 1993.
- 7 Василенко Г. К. Велика Скіфія. — К., 1991.
- 8 Греченко В. Історія світової та української культури. — К., 2002.
- 9 Іларіон, митрополит. Дохристиянські вірування українського народу. — К., 1991.
- 10 Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Т. Левчук. — К., 2000.
- 11 Історія українського мистецтва — К., 1966. — Т. 1.
- 12 Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. — К., 1994.
- 13 Культурологія: Навч. посібник/ За ред. В. М. Пічі. — Львів, 2005.
- 14 Мистецтво Київської Русі / Упор. Ю. С. Асєєв. — К., 1989.
- 15 Нариси з історії українського мистецтва. — К., 1980—1984.
- 16 Петров В. П. Походження українського народу. — К., 1993.
- 17 Попович М. В. Мироззрение древних славян. — К., 1985.
- 18 Попович М. В. Нарис історії культури України. — К., 1999.
- 19 Семотюк О.П., Кучер О.М. Культурологія: Навч. посібник. — Харків: УкрДАЗТ, 2007.
- 20 Українська культура: історія і сучасність: Навч. посібник / За ред. С.О. Черепанової — Львів, 1994.

21 Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник / За ред. М.М. Заковича. — К., 2000.

22 Хоменко В. Я. Українська і світова культура: Підручник. — К., 2002.

Тема 8

ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ПЕРІОДУ БАРОКО

План

- 1 Виникнення та історичне значення козацької культури.
- 2 Стан освіти і друкарської справи.
- 3 Вплив української інтелігенції на розвиток російської культури.
- 4 Українське бароко як світоглядна позиція. „Мазепинський ренесанс”.
- 5 Характер і зміст художніх процесів доби. Основні художні напрямки і стилі.

Теми рефератів і повідомлень

- 1 Феофан Прокопович — видатний діяч української культури.
- 2 Внесок української інтелігенції в культурний розвиток Росії.
- 3 Українська національна ікона.
- 4 Дерев’яні церкви України. Самобутність архітектури.
- 5 „Козацькі собори”.
- 6 Музична культура України.
- 7 Творчість В. Боровиковського.
- 8 Модель світу і людини у творчості Г. Сковороди.
- 9 Кобзарі — спадкоємці легендарного Бояна.
- 10 Образ козака Мамає у народному живописі.
- 11 А. Лосенко і становлення російської школи живопису.

- 12 І. Мартос — видатний скульптор класицизму.
- 13 Українські художники Григорій та Дмитро Левицькі.

Список літератури

- 1 Баканурський А.Г. Культурологія: Курс лекцій. — К., 2004.
- 2 Білецький П. О. Нариси з історії українського мистецтва. Українське мистецтво другої половини XVII – XVIII ст. — К., 1981.
- 3 Греченко В. Історія світової та української культури. — К., 2002.
- 4 Демкович-Добрянський М. Україна і Росія.— Львів, 1993.
- 5 Жолтовський П. Художнє життя на Україні в XVI–XVIII ст. — К., 1988.
- 6 Ісаєвич Я. Д. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI – XVIII ст. — К., 1966.
- 7 Ісаєвич Я.Д. Першодрукар Іван Федоров і виникнення друкарства на Україні. — Львів, 1983.
- 8 Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Т. Левчук. — К., 2000.
- 9 Історія українського мистецтва — К., 1966. – Т. 2-4.
- 10 Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. — К., 1994.
- 11 Культурологія: Навч. посібник/ За ред. В. М. Пічі. — Львів, 2005.
- 12 Нариси з історії українського мистецтва. — К., 1980 – 1984.
- 13 Нудьга Г.А. На літературних шляхах. – К., 1990.
- 14 Попович М.В. Нарис історії культури України. — К., 1999.
- 15 Семотюк О. П., Кучер О. М. Культурологія: Навч. посібник.— Харків: УкрДАЗТ, 2007.
- 16 Січинський В. Чужинці про Україну. — Львів, 1991.
- 17 Степовик Д. Скарби України. — К., 1990.
- 18 Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник /За ред. М.М. Заковича. — К., 2000.

- 19 Ушкалов Л. Світ українського бароко. —Х.арків, 1994.
20 Хоменко В. Я. Українська і світова культура: Підручник.
— К., 2002.

Тема 9

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ НОВІТНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

План

- 1 Головні спрямування української культури в умовах ствердження національної суверенності. Основні здобутки процесу українізації 1920-х років.
- 2 Українська інтелігенція як суб'єкт культури. Розмаїття поглядів на суть і соціальне призначення мистецтва.
- 3 Характер функціонування української культури за часів УРСР.
- 4 Основні тенденції розвитку української художньої культури ХХ ст.
- 5 Загальнолюдські та національні аспекти в культурі українського модерну.
- 6 Сучасна українська культура: проблеми і завдання.

Теми рефератів і повідомлень

- 1 Репресовані церкви України.
- 2 Творчість В. Винниченка.
- 3 Гуманістичні пошуки вітчизняної поезії (І. Драч, В. Стус, Л. Костенко, В. Симоненко, Д. Павличко, М. Вінграновський).
- 4 Театр «Березіль» у контексті розвитку театрального мистецтва ХХ ст.
- 5 Родина Алчевських та її внесок у розвиток української культури.
- 6 Культура української діаспори.

7 Поетична хвиля українського кіно (О. Довженко, І. Савченко, В. Івченко, О. Муратов, С. Параджанов, І. Миколайчук).

8 Графіка Г. Нарбута.

9 Історичний і батальний живопис у творчості М. Самокиша.

10 Українські художники Михайло і Тимофій Бойчуки.

11 М. Приймаченко та розвиток народного декоративного розпису.

12 Роль релігії та української церкви у процесі сучасного духовного відродження.

Список літератури

1 Афанасьєв В.А. Українське радянське мистецтво 1960—1960 років. — К., 1984.

2 Афанасьєв В. А., Давидова Є.Д. Українське радянське образотворче мистецтво. — К., 1978.

3 Баканурський А.Г. Культурологія: Курс лекцій. — К., 2004.

4 Бокань В., Польовий Л. Історія культури України. — К., 1998.

5 Виноградова З.Т. Українське радянське мистецтво 1918—1920 рр. — К., 1980—1984.

6 Гординський С. Українські художники в Канаді // Всесвіт. — 1991. — №11.

7 Греченко В. Історія світової та української культури. — К., 2002

8 Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? // Вітчизна. — 1990. — 5 - 8.

9 Жулинський М. Із забуття — в безсмертя. — К., 1990.

10 Заставний Ф.Д. Українська діаспора. — Львів, 1991.

11 Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Т. Левчук. — К., 2000.

12 Історія українського мистецтва. — К., 1966. — Т. 6.

13 Культурологія: Навч. посібник/ За ред. В.М. Пічі. — Львів, 2005.

- 14 Нариси з історії українського мистецтва. — К., 1980 - 1984.
- 15 Петров В. Діячі української культури – жертви більшовицького терору. — К., 1992.
- 16 Попович М.В. Нарис історії культури України.— К., 1999.
- 17 Семотюк О.П., Кучер О.М. Культурологія: Навч. посібник. — Харків: УкрДАЗТ, 2007.
- 18 Українська культура: історія і сучасність: Навч. посібник / За ред. С.О. Черепанової — Львів, 1994.
- 19 Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник / За ред. М.М. Заковича. — К., 2000.
- 20 Хоменко В. Я. Українська і світова культура: Підручник. — К., 2002.
- 21 Юхимець Г.М. Українське радянське мистецтво 1941-1960 рр. — К., 1983.

Тема 10

ПОХОДЖЕННЯ, СУТЬ, СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІЇ МОРАЛІ. ОСНОВНІ ЕТИЧНІ ВЧЕННЯ

План

- 1 Походження і суть моралі. Структура і функції моралі.
- 2 Мораль та інші форми людського буття (право, мистецтво, релігія, наука, політика).
- 3 Розвиток моральної рефлексії в античній філософії.
- 4 Етичні погляди в епоху Середньовіччя.
- 5 Етична рефлексія Нового часу. Натуралістичні основи моралі.
- 6 Етика ХХ ст.

Теми рефератів і повідомлень

- 1 Прості норми моралі та їх історична доля.
- 2 Учитель та учень (етичні концепції Платона й Арістотеля).

- 3 У лещатах християнської догматики.
- 4 Ідеал і дійсність: можливість гармонії (етичні пошуки Нового часу).
- 5 Вчення І. Канта про «практичний розум».
- 6 Моральний зміст Біблії.
- 7 Гуманістична етика Е. Фромма.
- 8 Етика благоговіння перед життям А. Швейцера.

Питання для проблемного обговорення

- 1 Чим викликана потреба розуміння моралі й моральності?
- 2 Які сфери життя становлять особливий інтерес з погляду моралі?
- 3 Як ви оцінюєте перспективи моральних цінностей в сучасному українському суспільстві?
- 4 Сформулюйте «золоте правило моралі». Чому його назвали золотим?
- 5 «Хто встигає в науках, але відстає в моралі, той більше відстає, ніж встигає» (античний афоризм). Як ви його розумієте?
- 6 Чи може мораль завдавати шкоди?
- 7 На запитання, звідки він, Діоген відповів: «Я людина світу». Чи актуальна його позиція зараз?
- 8 Як ви розумієте слова Сократа: «Я знаю, що я нічого не знаю»?
- 9 Велика гуманістка сучасності Мати Тереза у своїх Заповідях писала: «Люди непослідовні, нерозумні й егоїстичні. І все ж люби їх!
Якщо ти робиш добро, люди звинуватять тебе в потаємній корисливості і себелюбстві. І все ж твори добро!
Якщо тебе супроводжує успіх, ти наживаєш уявних і справжніх ворогів. І все ж досягай успіху!
Добро, зроблене тобою, завтра ж забудуть. І все ж твори його!
Щирість і відкритість зроблять тебе вразливим. І все ж будь щирим і відкритим!
Те, що ти будував роками, може зруйнуватися в одну мить. І все ж будуй!

Люди потребують допомоги, але вони ж дорікатимуть тобі за неї. І все ж допомагай людям!

Віддай світу найкраще, що маєш, і натомість одержиш жорстокий удар. І все ж віддавай світу найкраще, що в тебе є!». Проаналізуйте прочитане.

Список літератури

- 1 Блощинська В. А. Етика. Практикум: Навч. посібник. — К., 2005.
- 2 Гусейнов А.А. Введение в этику. — М., 1989.
- 3 Гусейнов А. А. Золотое правило нравственности. — М., 1988.
- 4 Гусейнов А. А., Иррлитц Г. Краткая история этики. — М., 1987.
- 5 Донченко Н. А., Титаренко Т. Н. Личность: конфликт, гармония. — К., 1989.
- 6 Етика: Навч. посібник / Т.Г. Аболіна, В.В. Єфименко, О.М. Лінчук та ін. — К., 1992.
- 7 Етика. Естетика: Навч. посібник / І.Є. Волошко, Р.М. Вечірко, Т.С. Пітякова та ін. — К., 2006.
- 8 Зеленкова И.Л., Беляева Е.В. Этика: Учеб. пособие. — Минск, 2000.
- 9 Каменская Е.Н. Этика. Естетика: Конспект лекций.— Ростов-н/Д, 2004.
- 10 Кондрашов В.А., Гичина Е.А. Этика. Эстетика. — Ростов-н/Д, 2000.
- 11 Малахов В. Етика: Курс лекцій. — К., 1996.
- 12 Основы этических знаний: Учеб. пособие. / Под ред. М.Н. Росенко. — С.Пб., 1998.
- 13 Осовская М. Рыцарь и буржуа. Исследования по истории морали. — М., 1987.
- 14 Радугин А.А. Этика. — М., 2003.
- 15 Словарь по этике / Под ред. А.А. Гусейнова, И.С. Кона. — М., 1989.

16 Толстых В.И. Искусство и мораль. – М., 1973.

17 Этика: Учеб. для студ. вузов / Под ред. А.А. Гусейнова, Е.Л. Дубко. — М., 2007.

Тема 11

ОСНОВНІ ЕТИЧНІ КАТЕГОРІЇ. МОРАЛЬНА СВІДОМІСТЬ

План

- 1 Структура моральної свідомості.
- 2 Моральні норми і принципи, моральний ідеал та оцінка як складові моральної свідомості.
- 3 Категорії моральної свідомості і діяльності (обов'язок, совість, гідність і честь) як вияв моральної свободи.
- 4 Категорії добра і зла як абсолютні координати моралі.
- 5 Світоглядні і моральні аспекти життя і щастя. Сенс життя як моральна проблема.

Теми рефератів і повідомлень

- 1 Совість, обов'язок, честь, гідність, відповідальність як критерії морального вибору.
- 2 Чи існує моральна інтуїція?
- 3 Моральні колізії сучасного суспільства.
- 4 Моральний вибір в умовах демократизації українського суспільства.
- 5 Проблеми моральної свободи у творах української літератури та мистецтва.
- 6 Добро і зло через призму релігійних уявлень давніх українців (на матеріалах давніх українських міфів).
- 7 Моральні аспекти меценатства.
- 8 Проблеми сенсу життя в релігійних системах Сходу.
- 9 Уявлення про щастя і сенс життя у Стародавній Греції.

10 Моральний аспект жертовності Прометея (за міфами Стародавньої Греції).

11 Моральний аспект сенсу життя ченця.

12 Сенс життя митця (на прикладах творчості Леонардо да Вінчі, Мікеланджело, Рембрандта та ін.).

13 У чому полягає справжнє щастя людини?

Питання для проблемного обговорення

1 Чи може індивідуальний обов'язок суперечити суспільним вимогам моралі?

2 Який з наведених варіантів виконання обов'язку становить, на вашу думку, «вищу» та «нижчу» його форму:

- через боязнь осуду за його невиконання;
- з метою заслужити суспільне визнання;
- у результаті розуміння необхідності;
- за внутрішньою потребою?

3 У чому відмінність «свободи від» від «свободи для»?

4 Чи може зло виступати засобом здійснення добра?

5 Як би ви відповіли на запитання, яке свого часу поставив Мікеланджело: «Що краще: зло, яке приносить користь, чи добро, яке завдає шкоди»?

6 Спробуйте пояснити вислів: «Шлях до мудрості і досконалості ніколи не оплачується кров'ю» (східна мудрість).

7 «В політиці, як і в моралі, недіяння добра уже є великим злом» (Руссо Ж.-Ж.). Чи погоджуєтеся ви з таким висновком?

8 Люди завжди бажали безсмертя. Чому? Як змінилися б моральні взаємовідносини, якби люди стали безсмертними?

9 Чому людська мораль засуджує самогубство?

10 Що мав на увазі Ф. Ніцше, коли писав: «У кого є «для чого» жити, може витримати майже будь-яке «як»?

11 Що є важливішим для щастя — прагнення до чогонебудь чи досягнення цього?

12 Що зумовлює суб'єктивну неминучість звернення до проблеми сенсу життя людини?

13 Чи погоджуєтеся ви із твердженням: «Гідність людини визначається тим, якими шляхами вона йде до мети, а не тим, чи досягне вона її» (Абай)?

14 Спробуйте пояснити парадокс Блеза Паскаля: «Недобре бути надміру вільним. Недобре мати все необхідне».

15 Розтлумачте латинську приказку : «Совість — тисяча свідків». Що мається на увазі?

16 Поясніть вислів: «Що таке совість? Це компас серед невідомого» (В. Гюго).

17 «Око за око, зуб за зуб». Як називається цей моральний принцип? Які соціальні витоки його формування?

18 Чи можна анафему вважати проявом насильства? Якщо так, то якого?

19 Як ви гадаєте, чи можна виправдати з моральної точки зору раніше популярну в Японії практику самогубства серед самураїв та камікадзе? Чи можна в даному випадку такий вид суїциду вважати насильством?

20 Чому мораль шукає рецепт «загального щастя», а не задовільняється щастям для окремої людини?

21 Подумайте над цими запитаннями:

— чи не ми самі є причиною наших нещасть?

— чи може бути щасливою людина, коли її рідні чи близькі страждають?

22. Зменшиться чи збільшиться, на вашу думку, гострота проблеми сенсу життя за умови якісного зростання тривалості життя? Чому?

23 Обґрунтуйте той підхід до проблеми евтаназії, який здається вам найсправедливішим.

24 Чи є тоталітаризм проявом морального зла? Обґрунтуйте вашу думку.

25 Чи можна бажати зла заради самого зла? Обґрунтуйте вашу позицію.

Список літератури

- 1 Апресян Р. Г. Постигание добра. — М., 1986.
- 2 Блощинська В. А. Етика. Практикум: Навч. посібник. — К., 2005.

- 3 Гусейнов А.А. Введение в этику. – М., 1985
- 4 Гусейнов А.А. Золотое правило нравственности. — М., 1988.
- 5 Донченко Н.А., Титаренко Т.Н. Личность: конфликт, гармония. — К., 1989.
- 6 Етика: Навч. посібник / Т.Г. Аболіна, В.В. Єфименко, О.М. Лінчук та ін. – К., 1992.
- 7 Етика. Естетика: Навч. посібник / І.Є. Волошко, Р.М. Вечірко, Т.С. Пітякова та ін. — К., 2006.
- 8 Зеленкова І.Л., Беяева Е.В. Этика: Учеб. пособие. – Минск, 2000.
- 9 Каменская Е.Н. Этика. Эстетика. Конспект лекций. — Ростов-н/Д, 2004.
- 10 Кондрашов В.А., Гичина Е.А. Этика. Эстетика. — Ростов-н/Д, 2000.
- 11 Малахов В. Етика: Курс лекцій. – К., 1996.
- 12 Немировский В. Г. Смысл жизни: проблемы и поиски. — К., 1990.
- 13 Основы этических знаний: Учеб. пособие / Под ред. М.Н. Росенко. – С.Пб., 1998.
- 14 Радугин А.А. Этика. — М., 2003.
- 15 Скрипник А. П. Моральне зло. — М., 1992.
- 16 Словарь по этике / Под ред. А.А. Гусейнова, И.С. Кона. — М., 1989.
- 17 Татаркевич В. О счастье и совершенстве человека. — М., 1981.
- 18 Толстых В.И. Искусство и мораль. – М., 1973.
- 19 Франкл В. Человек в поисках смысла. — М., 1990.
- 20 Фромм С. Бегство от свободы. — М., 1990.
- 21 Этика: Учеб. для студ. вузов / Под ред. А.А. Гусейнова, Е.Л. Дубко. — М., 2007.

Тема 12

ОСНОВНІ ЕТИЧНІ КАТЕГОРІЇ

План

1 Цінності і ціннісні орієнтації у поведінці та діяльності людини.

2 Вчинок як першоелемент моральної поведінки. Структура вчинку.

3 Моральна свобода та моральна необхідність морального вибору.

4 Моральна відповідальність особистості.

5 Дружба як форма спілкування і моральна цінність.

6 Кохання як моральна цінність та форма стосунків.

7 Моральні засади сім'ї та шлюбу.

Теми рефератів і повідомлень

1 Мотив і результат як критерії оцінки моральної діяльності та їх трактування в історії етичної думки.

2 Моральний аспект соціально-політичної діяльності вождів та лідерів у світовій (вітчизняній) історії.

3 Специфіка моральних конфліктів у сучасних умовах.

4 Шляхи розв'язання морального конфлікту.

5 Компроміс у розв'язанні морального конфлікту: можливе і дійсне.

6 Чи можливий безконфліктний спосіб існування людства?

7 Кар'єра і кар'єризм. Моральні аспекти «за» і «проти».

8 Приятельювання, товарицькість і дружба як форми моральних стосунків.

9 Типологія кохання в історії етичної думки.

10 Любов і творчість (на прикладах життя і діяльності діячів науки, літератури та мистецтва).

11 Любов у поезії Петрарки (Данте).

12 Еволюція шлюбних відносин в історії людства.

13 Українська шлюбна традиція вчора і сьогодні.

14 Морально-правові аспекти кохання і шлюбу.

15 Сучасні моральні проблеми шлюбу та сім'ї.

Питання для проблемного обговорення

1 Що, на вашу думку, є важливішим для моральної оцінки вчинку — мотив чи результат?

2 Наполеон говорив: «Добивайтеся успіху. Я складаю своє враження про людей тільки за результатами їх дій». Чи мав він рацію?

3 Подумайте над висловом: «Коли люди перестануть перемагати один одного, вони навчаться нарешті перемагати самих себе. І це — найбільш добродійний подвиг, який вони здатні здійснити...» (А. Франс).

4 Поясніть вираз: «Де сама справа за себе говорить, — слова ні до чого» (Цицерон). У чому суть цього вислову?

5 Чи може військовий не виконувати явно злочинний наказ, тобто зробити свій моральний вибір? Виділіть правильну відповідь та обґрунтуйте її:

— ні, військовий мусить виконувати будь-який наказ, а вже потім може оскаржити його;

— так, якщо наказ злочинний, він не повинен його виконувати навіть під загрозою суворої відповідальності;

— ні, військовий мусить виконувати присягу, незважаючи на моральні наслідки, бо відповідальність лежить на командирах;

— так, якщо людина переконана, що має свободу вибору і користується власним розумом, щоб зробити правильний вибір.

6 Чому відповідальність особистості зростає разом зі зростанням свободи?

7 Чи існує межа відповідальності?

8 Моральна відповідальність ученого-фізика за створення нової зброї очевидна. А в чому полягає відповідальність гуманітарія (філософа, соціолога, історика, літературознавця)?

9 У фантастичній літературі описано різні варіанти існування людського розуму. Як ви думаєте, чи можуть бути спільними цінності для всіх розумних істот?

10 Поясніть вислів М. Сервантеса: «У доброго подружжя — дві душі, але одна воля».

11 «Коли говорить гордість, любов мовчить». Як ви розумієте зміст цього вислову?

12 Чи може любов стати перешкодою на шляху до здійснення практичних бажань (кар'єра, освіта та ін.)?

13 Розтлумачте етичний парадокс Блезя Паскаля: «Єдине, що нас втішає у нещастях наших, — це розваги. А між тим розвага — найбільше з нещасть. Вона... нас розважає і дозволяє наблизитися до смерті непомітно».

Список літератури

1 Блощинська В. А. Етика. Практикум: Навч. посібник. — К., 2005.

2 Геник С. Усе починається з родини. — Івано-Франківськ, 1998.

3 Гусейнов А. А. Золотое правило нравственности. — М., 1988.

4 Донченко Н.А., Титаренко Т.Н. Личность: конфликт, гармония. — К., 1989.

5 Етика: Навч. посібник / Т.Г. Аболіна, В.В. Єфименко, О.М. Лінчук та ін. — К., 1992.

6 Етика. Естетика: Навч. посіб. / І.Є. Волошко, Р.М. Вечірко, Т.С. Пітякова та ін. — К., 2006.

7 Журбицька Т.С. Молода сім'я. — К., 1985.

8 Зеленкова И.Л., Беляева Е.В. Этика: Учеб. пособие. — Минск, 2000.

9 Каменская Е.Н. Этика. Эстетика: Конспект лекций. — Ростов-н/Д, 2004.

10 Кон И.С. Дружба. Этико-психологический очерк. — М., 1989.

11 Кондрашов В.А., Гичина Е.А. Этика. Эстетика.— Ростов-н/Д, 2000.

12 Малахов В. Етика: Курс лекцій. — К., 1996.

13 Молодая семья: Социально-экономические, правовые, морально-психологические проблемы / В.И. Зацепин. — К., 1991.

14 Основы этических знаний: Учеб. пособие. / Под ред. М.Н. Росенко. — С.Пб., 1998.

15 Радугин А.А. Этика. — М., 2003.

16 Словарь по этике / Под ред. А.А. Гусейнова, И.С. Кона. — М., 1989.

17 Татаркевич В. О счастье и совершенстве человека. — М., 1981.

18 Этика: Учеб. для студ. вузов / Под ред. А.А. Гусейнова, Е.Л. Дубко. — М., 2007.

19 Философия любви / Под общ. ред. Д.П. Горского. — М., 1990.

Тема 13

ОСНОВНІ ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

План

1 «Золоте правило моралі» і сучасність. Завдання морального виховання на сучасному етапі розвитку суспільства.

2 Моральний прогрес: ілюзія чи реальність?

3 Національне і загальнолюдське.

4 Глобальні проблеми у світлі загальнолюдських моральних цінностей.

5 Екологічна поведінка і культура.

6 Турботі про здоров'я альтернативи немає.

7 Проблема морального змісту нетрадиційних релігійних напрямків.

Теми рефератів і повідомлень

1 Моральне виховання як процес.

2 Проблема самовдосконалення особистості в історії етичної думки.

3 Етична освіта та її значення у формуванні моральних переконань особистості.

4 Ідея стабільності морального рівня людини.

5 Етичні проблеми біоетики.

6 Еколого-етичні традиції українського народу.

7 Роль морального виховання і самовдосконалення у професійній діяльності економіста.

Питання для проблемного обговорення

1 Чи можуть періодичні війни сприяти усуненню демографічної напруги і проблеми голоду?

2 У чому актуальність «золотого правила моралі» в епоху глобалізації?

3 Якими критеріями слід керуватися, щоб забезпечити життя у гармонії з природою?

4 Який зміст ви вбачаєте у цих двох морально-екологічних гаслах: «Будьте обережні: природа!» і «Будьте обережні: людина!»? Як вони можуть доповнювати один одного? Чим відрізняються?

5 Обґрунтуйте вислів Р. Ролана: «Для тих, у кого чиста совість, в стражданнях тварин є щось ще більш нестерпне, ніж в людських стражданнях. Тут принаймні визнано, що страждання — це зло, і що той, хто спричиняє їх, — це злочинець».

6 Поясніть, чому джайнізм забороняє своїм прибічникам займатися землеробством.

7 Яка роль національної еліти в епоху глобалізації?

8 Чому морально-етичні проблеми належать до глобальних проблем сучасності?

9 Чи не очікує на людство моральна катастрофа, схожа на ядерну чи екологічну?

10 «Сьогоднішні кати — це вчорашні гуманісти», — сказав Ж.-П. Сартр під час Другої світової війни. Як зрозуміти його слова?

11 Протягом віків статева мораль для жінок була дуже суворою: за все життя жінка зобов'язана була мати тільки одного партнера — чоловіка. Зараз моральні погляди суттєво змінилися, і межі моральності у статевих стосунках визначаються не кількістю партнерів, однак сучасна мораль засуджує розпусних чоловіків і жінок. Який тепер критерій таких суджень?

12 Чи зможе людство відмовитися від сучасних благ цивілізації і повернутися в лоно природи? Якщо так, то чому?

13 Чи загрожує майбутньому нашої планети матеріально зорієнтована цивілізація?

14 Смертна кара. Розгорніть аргументацію «за» і «проти».

15 Сучасна етика багато уваги приділяє проблемі евтаназії. Чи має лікар, на вашу думку, право задовільнити таке бажання безнадійно хворої людини?

Список літератури

- 1 Авраменко В.Н. Техника и мораль: грани взаимодействия. — М., 1987.
- 2 Безруких М.М. Я и другие Я, или Правила поведения для всех. — М., 1991.
- 3 Блощинська В.А. Етика. Практикум: Навч. посібник. — К., 2005.
- 4 Бондаренко В.Д. Культура общения с природой. — М., 1986.
- 5 Волченко Л.Б. Гуманность, деликатность, вежливость и этикет. — М., 1992.
- 6 Гусейнов А.А. Золотое правило нравственности. — М., 1988.
- 7 Донченко Н.А., Титаренко Т.Н. Личность: конфликт, гармония. — К., 1989.
- 8 Етика: Навч. посібник / Т.Г. Аболіна, В.В. Єфименко, О.М. Лінчук та ін. — К., 1992.
- 9 Етика. Естетика: Навч. посібник / І.Є. Волошко, Р.М. Вечірко, Т.С. Пітякова та ін. — К., 2006.
- 10 Зеленкова И.Л., Беляева Е.В. Этика: Учеб. пособие. — Минск, 2000.
- 11 Кобляков В.П. Этические аспекты глобальных проблем современности. — М., 1986.
- 12 Кондрашов В.А., Гичина Е.А. Этика. Эстетика.— Ростов-н/Д, 2000.
- 13 Косарев И. И., Сахно А. В. Нравственная ответственность врача в современном мире. — М., 1987.
- 14 Кравченко С. М., Костицький М. В. Екологія і людина. — Львів, 1992.
- 15 Мак-Джин Т. Экология и этика. — М., 1993.
- 16 Малахов В. Етика: Курс лекцій. — К., 1996.

17 Основы этических знаний: Учеб. пособие / Под ред. М.Н. Росенко. – С.Пб., 1998.

18 Радугин А.А. Этика. — М., 2003.

19 Словарь по этике / Под ред. А.А. Гусейнова, И.С. Кона. — М., 1989.

20 Федоренко Е.Г. Профессиональная этика. — К., 1983.

21 Этика: Учеб. для студ. вузов / Под ред. А.А. Гусейнова, Е.Л. Дубко. — М., 2007.

Тема 14

МОРАЛЬНА КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ

План

- 1 Спілкування як одна з форм взаємодії людей.
- 2 Мета і зміст спілкування.
- 3 Принципи і форми прояву культури спілкування.

Теми рефератів і повідомлень

- 1 Спілкування: цінність чи потреба?
- 2 Самотність як соціально-психологічна проблема сучасної людини.
- 3 Етикет як естетика спілкування.
- 4 Етикет службового спілкування.
- 5 Культура мовлення як основа морального спілкування.
- 6 Що означає: вміти спілкуватися?

Питання для проблемного обговорення

- 1 Сформулюйте сучасний кодекс «джентльмена» («леді»).
- 2 Чи можна вважати «золоте правило етики» універсальним? Спробуйте застосувати його у таких ситуаціях:
 - два комерсанти домовляються про майбутню угоду;
 - вимушена допомога знайомому у скрутний (невигідний) для вас час;
 - вас обікрали;

— на ринку ви побачили, як у торговця вкрали щось із його товару;

— у вас за спиною вам «перемивають кістки».

3 Подумайте і дайте відповідь:

— що краще: доброзичлива брехня чи недоброзичлива правда?

— чи може неправда (брехня) слугувати засобом досягнення мети?

4 У чому відмінність між егоїзмом та любов'ю до себе?

5 «Чесність підприємця — умова його морального й економічного становища». Чи згодні ви з таким твердженням? Чи можна таку моральну якість вважати нормою у світі бізнесу?

6 Чи є контакт людини з природою спілкуванням у повному розумінні цього слова? Обґрунтуйте вашу відповідь.

7 Чи за будь-яких обставин замкненість є негативною моральною характеристикою людської особистості?

8 Що, на вашу думку, означає бути ввічливою людиною? Чи можна вважати ввічливість суто зовнішньою характеристикою моральної вдачі людини?

Список літератури

1 Безруких М. М. Я и другие Я, или Правила поведения для всех. — М., 1991.

2 Блощинська В. А. Етика. Практикум: Навч. посібник. — К., 2005.

3 Волченко Л. Б. Гуманность, деликатность, вежливость и этикет. — М., 1992.

4 Гусейнов А.А. Введение в этику. — М., 1985.

5 Гусейнов А. А. Золотое правило нравственности. — М., 1988.

6 Донченко Н. А., Титаренко Т. Н. Личность: конфликт, гармония. — К., 1989.

7 Етика: Навч. посібник / Т. Г. Аболіна, В. В. Єфименко, О. М. Лінчук та ін. — К., 1992.

8 Етика. Естетика: Навч. посібник / І.Є. Волошко, Р.М. Вечірко, Т.С. Пітякова та ін. — К., 2006.

9 Каган М. С. Мир общения: проблема межсубъективных отношений. — М., 1988.

10 Карнегі Д. Як здобувати собі друзів і впливати на людей. — К., 1993.

11 Малахов В. Етика: Курс лекцій. — К., 1996.

12 Паламарь А. Мудрость общения. — М., 1990.

13 Потылико Г.П. Этико-психологические основы общения. — М., 1982.

14 Радугин А.А. Этика. — М., 2003.

15 Сафьянов В. И. Этика общения. — М., 1991.

16 Словарь по этике / Под ред. А.А. Гусейнова, И.С. Кона. — М., 1989.

17 Татаркевич В. О счастье и совершенстве человека.— М., 1981.

18 Этика: Учеб. для студ. вузов / Под ред. А.А. Гусейнова, Е.Л. Дубко. — М., 2007.

19 Этикет и мода. — М., 1989.

Тема 15

ВИЗНАЧЕННЯ І СУТЬ ПОНЯТТЯ «ЕСТЕТИКА». ОСНОВНІ ЕСТЕТИЧНІ КАТЕГОРІЇ

План

1 Визначення і суть поняття «естетика». Предмет і завдання естетики як науки.

2 Структура естетичного знання. Функції естетики.

3 Система категорій і понять естетики.

4 «Естетичне» як основна категорія естетики.

Теми рефератів і повідомлень

1 Естетика у професійній діяльності майбутнього економіста.

2 Роль естетики в сучасному суспільстві.

3 Естетика в системі гуманітарного знання.

4 Естетичний «вимір» буття.

5 «Прекрасне» — традиційний предмет вивчення естетики (характеристика основних теоретичних моделей).

Список літератури

- 1 Аксенова М. Искусство. – М., 1998.
- 2 Борев Ю. Эстетика: Учеб. для вузов. – М., 2002.
- 3 Гуревич П. С. Эстетика: Учебник. — М., 2006.
- 4 Гусейнов А.А. Введение в этику. – М., 1985.
- 5 Етика. Естетика: Навч. посібник / І.Є. Волошко, Р.М. Вечірко, Т. С. Пітякова та ін. — К., 2006..
- 6 Каменская Е.Н. Этика. Естетика: Конспект лекций.— Ростов-н/Д, 2004.
- 7 Кондрашов В.А., Гичина Е.А. Этика. Эстетика. — Ростов-н/Д, 2000.
- 8 Кривцун О.А. Эстетика. – М., 1998.
- 9 Овсянников М.Ф. История эстетической мысли: Учеб. пособие. – М., 1978.
- 10 Разумный В.А. Этическое и эстетическое в искусстве. – М., 1959.
- 11 Толстых В.И. Искусство и мораль. – М., 1973.
- 12 Фортова А.И. О диалектическом единстве нравственного и эстетического. – К., 1985
- 13 Эстетика: словарь / Под ред. А.А. Беляева.— М.,1989.
- 14 Яковлев Е.Г. Эстетика: Учеб. пособие.— М., 2000.

Тема 16

ІСТОРІЯ ЕСТЕТИЧНОЇ ДУМКИ

План

- 1 Генеза естетичної думки: від античності до Нового часу.
- 2 Формування науки естетики в епоху Просвітництва та її розвиток у працях німецької класичної філософії. Естетика романтизму.

3 Основні естетичні концепції XIX-XXст.

Теми рефератів і повідомлень

- 1 Естетика античної класики.
- 2 Естетика Середньовіччя.
- 3 Естетика італійського Відродження.
- 4 Естетичні ідеї І. Канта (Г. Гегеля).

- 5 Естетика марксизму.
- 6 Естетичні концепції XIX ст.
- 7 Теоретична палітра естетики XX ст.

Список літератури

- 1 Аксенова М. Искусство. – М., 1998.
- 2 Борев Ю. Эстетика: Учеб. для вузов. – М., 2002.
- 3 Гулыга А. В. Принципы эстетики. — М., 1987.
- 4 Гуревич П. С. Эстетика: Учебник. — М., 2006.
- 5 Етика. Естетика: Навч. посібник / І.Є. Волошко, Р.М. Вечірко, Т.С. Пітякова та ін. — К., 2006.
- 6 Исмаилов С.Т. История искусств. – М., 1998.
- 7 Каган М.С. Мир общения: проблема межсубъективных отношений. — М., 1988.
- 8 Каменская Е.Н. Этика. Эстетика. Конспект лекций.— Ростов-н/Д, 2004.
- 9 Кондрашов В.А., Гичина Е.А. Этика. Эстетика.— Ростов-н/Д, 2000.
- 10 Кривцун О.А. Эстетика. – М., 1998.
- 11 Левчук Л. Західноєвропейська естетика XX століття. — К., 1997.
- 12 Лосев А. Ф. Эстетика Возрождения. — М., 1978.
- 13 Овсянников М.Ф. История эстетической мысли: Учеб. пособие. – М., 1978.
- 14 Разумный В.А. Этическое и эстетическое в искусстве. – М., 1959.
- 15 Толстых В.И. Искусство и мораль. – М., 1973.

- 16 Шеллинг Ф. Философия искусства. — М., 1966.
- 17 Эстетика: словарь / Под ред. А.А.Беляева. — М., 1989.
- 18 Яковлев Е.Г. Эстетика: Учеб. пособие. — М., 2000.

Тема 17

МИСТЕЦТВО ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН

План

- 1 Мистецтво як форма художньо-образної інтерпретації дійсного та уявного.
- 2 Соціальна суть мистецтва та його основні функції.
- 3 Специфіка художнього образу як мови мистецтва. Взаємодія змісту і форми в мистецтві.
- 4 Принципи класифікації видів мистецтва та їх синтез. Художній метод, стиль, течія, напрям.
- 5 Фактори, що впливають на художній розвиток суспільства.

Теми рефератів і повідомлень

- 1 Мистецтво і релігія.
- 2 Мистецтво як форма знання.
- 3 Мистецтво і суспільство.
- 4 Мистецтво і мораль.
- 5 Мистецтво і політика.
- 6 Соціальна суть мистецтва.

Список літератури

- 1 Аксенова М. Искусство. – М., 1998.
- 2 Борев Ю. Эстетика: Учеб. для вузов. – М., 2002.

- 3 Гуревич П. С. Эстетика: Учебник. — М., 2006.
- 4 Етика. Естетика: Навч. посібник / І.Є. Волошко, Р.М. Вечірко, Т.С. Пітякова та ін. — К., 2006.
- 5 Исмаилов С.Т. История искусств. — М., 1998.
- 6 Каменская Е.Н. Этика. Эстетика. Конспект лекций.— Ростов-н/Д, 2004.
- 7 Кондрашов В.А., Гичина Е.А. Этика. Эстетика.— Ростов-н/Д, 2000.
- 8 Кривцун О.А. Эстетика. — М., 1998.
- 9 Разумный В.А. Этическое и эстетическое в искусстве. — М., 1959.
- 10 Толстых В.И. Искусство и мораль. — М., 1973.
- 11 Эстетика: словарь /Под ред.А.А.Беляева.— М.,1989.
- 12 Яковлев Е.Г. Эстетика: Учеб. пособие.— М.,2000.

Тема 18

МИСТЕЦТВО ХХ ст. В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕСТЕТИКИ. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОЇ ЕСТЕТИКИ

План

- 1 Мистецтво ХХ ст., його суть і нові якості.
- 2 Мистецтво модернізму: пошук нових художніх методів. Аналіз основних напрямів модернізму (кубізм, абстракціонізм, експресіонізм, сюрреалізм та ін.).
- 3 Постмодернізм: поглиблення естетичних експериментів ХХ ст.
- 4 Місце сучасного мистецтва у становленні духовної культури.

Теми рефератів і повідомлень

- 1 Проблема дегуманізації у світі художньої культури ХХ ст.
- 2 Мистецтво майбутнього.
- 3 Мистецтво постмодернізму.
- 4 Метаморфози абстрактного живопису.

5 Сюрреалістична інтерпретація світу.

Список літератури

- 1 Аксенова М. Искусство. – М., 1998.
- 2 Борев Ю. Эстетика: Учеб. для вузов. – М., 2002.
- 3 Гуревич П. С. Эстетика: Учебник. — М., 2006.
- 4 Етика. Естетика: Навч. посібник / І.Є. Волошко, Р.М. Вечірко, Т.С. Пітякова та ін. — К., 2006.
- 5 Исмаилов С.Т. История искусств. – М., 1998.
- 6 Каменская Е.Н. Этика. Эстетика. Конспект лекций. — Ростов-н/Д, 2004.
- 7 Кондрашов В.А., Гичина Е.А. Этика. Эстетика. — Ростов-н/Д, 2000.
- 8 Кривцун О.А. Эстетика. – М., 1998.
- 9 Разумный В.А. Этическое и эстетическое в искусстве. – М., 1959.
- 10 Толстых В.И. Искусство и мораль. – М., 1973.
- 11 Эстетика: словарь / Под ред. А.А.Беляева.— М.,1989.
- 12 Яковлев Е.Г. Эстетика: Учеб. пособие.— М.,2000.

